

Rosan Bosch. Ikasketa paisaien diseinatzailea

Ama kezkatua

“Arte Ederretatik nator eta hasita nengoan artea egunerokoan txertatzen, diseinua aldaketarako tresna gisa erabiltzen. Hala ere, nire semeen heziketa-gatik hasi nintzen honetan. Eskolan aspertuta zeuden, gogoak galtzen. Irakaslearekin mintzatu nintzen eta gaidituta zegoen, 30 hurrekin, al-daketarik egin ezinik. Gauza txikiekin hasi nintzen hari laguntzen eta gerroztik aldaketa integralak diseinatzeko aritu naiz”.

Diseinua hezkuntza sistema aldarazteko tresna moduan darabil Rosan Bosch artista holandarrak (Utrecht, 1969). Montessori eskola batean hezi zuten, eta egun estudio arrakastatsua zuzentzen du. Danimarkan errotuta dago, baina mundu osoan gauzatu ditu proiektuak. Bere abiapuntua: ikasgela suntsitu, “ikasketa paisaia” bihurtzeko.

“Egungo ikasgela diziplina ezartzeko sistema da, ez ikastekoa”

Jabi Zabala

@sarean

ARGAZKIAK: ARITZ LOIOLA

Zeintzuk dira zure diseinuen helburuak, zer eragin nahi duzu haurrengan?

Motibazioa da helburu nagusia. Nekez ikasiko duzu zerbait, motibatuta egon ezik. Zure buruari erronka egitera bultzatzen zaitu motibazioak, jakin-minak eramaten zaitu, ikastera bultzatu... Haurrengan ikasgura bultzatzea da helburua, independente sentituz beren kabuz ikasi nahi izatea. Hezkuntza sisteman paradigma-aldaketa da hori: atazak agintzen dira hor ere, baina barruko motibazioa da indartsuena. Eskolen egungo diseinuak ez du ahalbidetzen aldaketa hori, kontrol sistema moduan planteatuta baitago.

Zertan egiten du huts egungo diseinu horrek?

Gauza askotan. Nagusiki, haur multzoa gela batean sartzen duzunean, aldi berean gauza bera egin dezaten, banakotasuna galtzen dute eta denok ez dugu era berean ikasten. Batzuek isiltasuna eta isolamendua behar dute kontzentratzeko, beste batzuek musika jarrita eduki edo mugitu beharra dute... Elkarri traba ez egiteko moduko ingurunea sortu behar duzu.

Eta ikasgelak ez du balio?

Hezkuntza proiektuak lantzen ditugu, eta ikasgela bera da arazoetako bat. Ikasgela txikia baino, gune askoz zabalagoak behar dira. Guk ez diegu ikasgela esaten, ikasketa paisaia baizik. Jolastea ikastea da. Adibidez, eskola batean sumendien paisaia egin genuen; barruan irakasleak denei berbaldia egiteko moduko gune zabala dago, baina baita bakartuago egon ahal izateko txokoak ere, ikasleek aukera dezakete nora joan hobeto ikasteko.

Horrek balio al du ikasleak adinean gora doazenean, curriculumari kasu egin eta azterketak gaiditzeko serioago ikasi behar dutenean?

Azterketei buruz ere luze hitz egin genezake, baina... Nork dio azterketak gaiditzeko erarik onena ikasleak irakasleari begira mahaietan banatuta ezartzea dela? Pentsamolde zaharra eta faltsua da, neurozientziak ezeztatua. MIT ikasleak azterketa egin zuen, eskola magistraletan euren arreta neurtzeko, eta 20. minututik aurrera ikasleak garunezko aktibitatea izugarri jaisten da. Diziplina

"Nork dio azterketak gainditzeko erarik onena ikasleak irakasleari begira mahaietan banatuta ezartzea dela? Pentsamolde zaharra eta faltsua da, neurozientziak ezeztatua".

plina ezartzeko sistema da ikasgela hori, ez ikastekoa.

Baina adin guztietarako balio dute sumendi eta txirristek osatutako paisaiek?

Ez da adin kontua, kultura eta identitatearena baizik. Adibidez, nazioarteko eskola garesti batean izan nintzen lehengoan, luxuzko eraikina dute baina kezkatuta daude, ikasleek XXI. mendeko abilitadeak garatzeko arazoak dituztelako. Txirrista duten enpresak ere badi-ra, tristea litzateke hori lehen hezkuntzara mugatzea.

Arbelak eta mahaiak kanpora orduan?

Ez dira berez txarrak, jesartzeko eran eta norabidean dago gaitza. Arbela horman dagoen orrialde modukoa da, maiz irudiekin azaldu behar dira gauzak eta erabilgarria izan ohi da. Inportantea da ez egotea egun osoan hori, jarrera murriztuz horretan. Hala ere, mahaiak bakarrik kenduta ez duzu ezer konpontzen, portaera aldaketa behar dute eskolek, irakasleek eta ikasleek.

Gelaren aldaketa fisikoak aldaketa integralagoaren parte beharko du, hortaz. Zeintzuk dira aldaketa horiek?

Pedagogia eta eraketa aldaketak dira, eta azken horiek dira zailenak. Horregatik dira halakoak eskola gehienak, irakaslearen lanaldia antolatze moduaren ondorioz. Hainbeste ordu gela batean eskolak ematen... Gure planteamenduan, ordea, irakasle mentorea dute ikasleek, baina mugikortasuna dute. Taldeen artean mugitzen dira, egitura malguagoak dira. Berbaldi labur bat dago eta ondoren zure proiektua lantzen duzu, irakasleak lagunduko dizu. Paradigma aldaketa dago, ikasketak pasibotik aktibora. Aldaketa zaila da, nekeza, eta inbertsioa behar du.

Zein da irakaslearen rola eredu horretan?

Irakaslea *coach* modukoa da. Apurka-apurka erantzukizuna hartzen duzunean, zure *skateboard*-a eraiki nahi duzu eta laguntza emango dizu irakasleak, informazioa nola lortu, aholkatu, lagunduko dizuten ikaskideekin bildu... Eskolatik

irteteen ikasten jakitearen jarrera hori zurekin eramatea da helburua.

Gurasoek segurantzia nahi dute, emailtzak...

Egun lantzen ditugun proiektuak ez dira gobernuetatik sortuak, eskoletatik eta gurasoengandik baino. Beraiek dakesate haurren garapen holistiko baten beharrian hori. Ni ere ama naiz eta eskola hauek ez dituzte emailtzak akademiko kaskarragoak ematen, bai ordea haur zoriontsuagoak. Euskal Herrian, esan didate, ikasgelak edukitzera behartzen zaituzte curriculumak. Mundu perfektuan ez litzateke curriculum eta azterketarik egongo, baina mundu errealean, tamalez, badaude.

Ikasgelak ez eze, lantokiak ere birdiseintzen dituzue.

Ospitaleak, negozio guneak, erakusketak, museoak, enpresak... Dena lotuta dago eta enpresen kasuan, xehetasun batzuk ezberdinak dira baina ez horrenbeste. Adibidez, Lego enpresarekin ari gara lanean, langileen ikasketan interesa baitute, euren arteko komunikazioan, jolasean, identitatean... ■